

Akarsz-e meggyógyulni?

RICHTER SÁRA TEXTILMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA A HEGYVIDÉK GALÉRIÁBAN

A műcsarnoki, majd a szentendrei MANK Galériában bemutatott személyes ihletésű, monumentális, hímzett, varrott, ötvenméteres textilmű után Richter Sára új kiállítással és új művekkel jelentkezett a Hegyvidék Galériában. Legutóbbi szuggesztív hatású alkotásaihoz hasonlóan mostani kiállításának címe is erőteljes felütésű volt: *Akarsz-e meggyógyulni?*

A Bibliából vett idézet János evangéliumában olvasható, amikor Jézus meglátogatja a Bethesda fürdőben gyógyulásra váró embereket, és az egyik, több évtizede szenvedő beteghez fordul kérdésével. A mondat kikerült az eredeti szövegkörnyezetéből, és Richter Sára hangsúlyosan illesztette egyik műalkotásának közepébe rozsdabarna kézírással. Ez a célirányos gesztus arra irányítja rá a figyelmünket, miszerint szükségünk van határozott kérdésekre, hogy egyértelmű lehessen a rájuk adott válasz is. Hasonlóan a Bibliához, amelynek példabeszédeiben a szemléletes okfejtés mindig érthetően foglalja össze és adja meg a felvetett kérdésekre a magyarázatot. Je-

len esetben a Szentírással való párhuzamba állítás Richter Sára új műveiből is következik, hiszen gyakran emelt be kompozícióiba hímzett vagy nyomott írással Újtestamentumból vett részleteket.

A kiállítás központi témaköre – a betegség és a gyógyulás – az elmúlt másfél év történéseihez kapcsolódik. Az új műtárgyak keletkezését egyaránt befolyásolta a szűkebb környezetben átélt betegségek mellett a világjárványtól való szorongás, ugyanakkor a kirobbanó orosz–ukrán háború még jobban elmélyítette a kérdés aktualitását.

A személyes vonatkozás most is finoman diszkrét maradt, de mindvégig ott húzódott a háttérben. Richter Sára az átélt egyéni tapasztalatait úgy tudja megformálni, hogy abból személyes, végül általános sorskérdés válik, amelyben mindenki ráismerhet a magában őrzött emlékeire és megtalálhatja saját történetét.

Ennek szemléltetésére említhetjük példaként azt a függesztett alkotást, amit a Hegyvidék Galéria utcafrontjáról, a széles ablakon keresztül is azonnal észre

RICHTER Sára *Akarsz-e meggyógyulni?* című kiállítása (részlet), balra a *Lerakódás*, jobbra a *Jel* című alkotás

Sára RICHTER's show titled *Do you want to get well?* (detail), left: *Deposit*, right: *Sign* | Hegyvidék Galéria, Budapest, 2022

Fotó: Egressy Orsolya © MOM Kulturális Központ – Hegyvidék Galéria

lehetett venni. A szombathelyi VII. Nemzetközi Textilművészeti Triennálén díjazott, 2021-ben született *Jel* című kétoldalas textilkompozíción hét – vegyesen férfi és női – emberi test látható orvosi varratokkal ellátott, a túoldalán pedig lassan gyógyuló, hegesedő sebekkel. A fejek és lábak nélküli testek ábrázolása – többek között – orvosilag beazonosítható műtéti vágásokat, varratokat mutat: egy vagy akár több közülük mindenki számára ismerős lehet saját, családtagjainak vagy ismerőseinek betegsége révén. A leltárszerű felsorolás tényszerűségét a felülről futó aranyszálak azonban átmenetileg egy másik valóságba, és ezen túlmenően a megközelítés látásmódját is jelzik: a gyógyulás folyamatában jelen van a magasabb rendű gondviselés.

Richter Sára mindig tágabban kezeli az ábrázolt képi világ értelmezési lehetőségeit. Most sem *csak* orvosilag

kezelt testi sebeket láttunk. Az életünk végéig megmaradó hegek bármennyire begyógyultak is, jelekké válnak: emlékeztetnek az egykori betegségre és a gyógyulásra. Mindeközben szembesítenek azzal a kérdéssel is, vajon az átélt nehézségeknek mi az üzenete, tanulsága, mit meríthetünk belőlük.

A kiállítás másik főműve a szemközti hosszanti falon volt látható. A négyzetes bádogtepsibe illesztett vászonlapok összetartozó sorozatot képeznek, ugyanakkor önálló kompozíciók. A *Lerakódás* összefoglaló cím egyszerre utal a technikai kivitelezés módjára és annak átvitt felfogására. A heteken keresztül vízben vagy sós lében áztatott vászonlapokon a varrott részek kéregszerű száradt felületekké váltak. Erre és a drót segítségével kiírt szövegrészekre, képes ábrázolásokra újabb adag sóval vegyített víz került. A só csillogó, kristályos fe-

RICHTER Sára: *Lerakódás (részlet)* | Sára RICHTER: *Deposit (detail)* | 2021–2022, bádog, vászon, só, applikáció, hímzés, áztatás, 35x35 cm
Fotó: © MOM Kulturális Központ – Hegyvidék Galéria

lületűvé alakította a vászon bizonyos részeit, a drót helyén pedig rozsdafoltossá vált az anyag. A lerakódások nemcsak az anyag természetét konzerválták, hanem olyan egymásra épülő, illetve egymásból következő lelki folyamatok rétegződésére is utalnak, amelyekben a félelem, a szorongás, a másokért való aggodás helyét a lassan formálódó, a bajokból kigyógyulni vágyó akarat, elhatározás váltja fel.

A függőleges és vízszintes sorokba rendezett kompozíciók pulzáló ritmusban közvetítik a betegség felismerésével és ápolásával járó változó testi és lelkiállapotot. A beteg testrész mellett jelképesen követi egymást a reménybe (itt cérnaszálba) kapaszkodás, a napi imádság, a bekötött seb, a szorgos ápolás, a bizakodás, majd az elhalványuló hit képi megjelenítése. Az egyéni bajok mellett kitágul a szorongás a természet és a világ betegségei iránt is.

Tudatosan került oldalra, a többi, fekete-szürkés árnyalatú laptól jobban kiemelve az a kompozíció, amelyen a kivilágosodó, domborzatra emlékeztető varrások és az arcmásunkat homályosan tükröző sima felület között olvasható a felirat: „Akarsz-e meggyógyulni?” A közelében elhelyezett *Elhatározás* című, lógatott,

kétoldalas műalkotás pedig logikusan illeszkedett ide. A hosszanti, keskeny, szalagszerű textilcsíkon egymás mellett felsorolva szerepelnek a szavak: „*EGY NAPJA, KÉT NAPJA, HÁROM NAPJA...*”, és a hátoldalon a sok-sok kis felvarrt óralap szintén érzékelhetővé teszi azt az időben elnyúló folyamatot, ami végül meghozhatja a változtatás szándékát.

A kiállításon bemutatott, egymást tartalmilag is kiegészítő műtárgyak jól tükrözik Richter Sára jellegzetes képi világát. Emberi testrészek, tüdő, fej, kar, bordacsontok, a hitéletre utaló jelképek közül a szív formájú lakatzár és bibliai idézetek, különféle talált tárgyak, köztük óralapok, pénzérmék tűnnek fel, és a leggyakrabban a cérnavarrással rajzolt kéz látható. A varrott ábrák, a körülhímzett vagy csak pár öltéssel felerősített tárgyak és szépen kiírt szövegek különleges egységbe rendeződnek. Az ábrázolások forrásai között egyaránt fellelhetőek régi tankönyvek személtető ábrái, elmúlt századok kisvárosi kultúrájához, illetve a népi vallásossághoz kapcsolódó tárgyi emlékek.

Richter Sára az alkotói módszerét korai főművén, a Weöres Sándor és Pásztor Béla *Holdaskönyv* című

RICHTER Sára: Jel | Sára RICHTER: Sign | 2021, lenfonal, vászon, anyagában festés, hímzés, 50x300 cm

Fotó: Csontó Lajos

RICHTER Sára: Elhatározás | Sára RICHTER: Decision | 2021–2022, vászon, hímzés, kézi nyomtatás, applikáció, 11x500 cm

Fotó: © MOM Kulturális Központ – Hegyvidék Galéria

RICHTER Sára: Fal (részlet) | Sára RICHTER: Wall (detail)
 2017, vászon, hímzés, festés, 15 db, egyenként: 25x25 cm
 Fotó: © MOM Kulturális Központ – Hegyvidék Galéria

RICHTER Sára: Üzenet (részlet) | Sára RICHTER: Message (detail)
 2022, vászon, lenfonal, drót, tű, ecoprint, hímzés, 80x48 cm
 Fotó: Csonató Lajos

RICHTER Sára Akarsz-e meggyógyulni? című kiállítása (részlet), jobbra a Jel című alkotás
 Interior of Sára RICHTER's show 'Do you want to get well?', right: her work titled Sign | Hegyvidék Galéria, Budapest, 2022
 Fotó: Egressy Orsolya © MOM Kulturális Központ – Hegyvidék Galéria

versciklusához 2003-ban készített azonos című textilkompozíción tökéletesítette. A rendkívül gazdag ösztönös képalkotó fantázia, a szürreális képtársítások mellett szembetűnővé vált a művésznek a régi, apró tárgyak iránti vonzalma, a hozzájuk fűződő emlékek történeté alakítása. Ugyanígy a sírkövekről lefotózott régi portrék, a terézvárosi templomból kidobott esketési iratkötegekből megismert életek emberi sors történetek megírására és újabb alkotások elkészítésére ösztönözték a művészt.

Richter Sára művészete szerves egységet alkot, a *Hol-daskönyv* bizonyos motívumai még ma is visszaköszönek, ugyanakkor az elmúlt időszakhoz kötődő, egy jobban elkülöníthető alkotói periódus határozható meg az immár több mint két évtizedet felölelő munkásságban. Ennek jelzését Richter Sára is fontosnak tartotta kiemelni a tárlat rendezése során.

2017-ben, a szentendrei Art Capital keretében került sor a *Lét-szekvenciák* című, otthon tematikájú tárlat megvalósítására. Erre készültek azok a különálló, ugyanakkor sorozattá bővülő lapok, amelyekből egy kisebb válogatás szerepelt a jelen kiállításban. Motívumviláguk és barnás árnyalatú színviláguk megelőlegezte az ezután születő nagylegzetű textilműveket. A *Fal* című képciklus egyes kompozícióin hangsúlyos, régies kézírású szavak,

motívumok, növényi applikációk váltották egymást. Már itt gyakori visszatérő elemként bukkant fel a sorsvonalat mutató kitért tenyér, a tevékenykedő kéz és az emberi arc. Ebbe a sorozatba Richter Sára bátrabban emelte be személyes jellegű emlékképeit, amelyeken keresztül a saját élete, a családja és a világ iránti egyéni felelősség kérdéskörét feszegette.

RICHTER Sára: Üzenet (részlet) | Sára RICHTER: Message (detail)
2022, vászon, lenfonal, drót, tű, ecoprint, hímzés, egyenként: 80x48 cm
Fotó: © MOM Kulturális Központ – Hegyvidék Galéria

RICHTER Sára: Üzenet (részlet) | Sára RICHTER: Message (detail)
2022, vászon, lenfonal, drót, tű, ecoprint, hímzés, a teljes mű 15 db,
egyenként: 80x48 cm
Fotó: Csontó Lajos

A növényi applikációk most az új művek közül a tárlat végét jelző, különálló, *Üzenet* című sorozaton váltak kiemelten fontossá, hiszen a természet újjászületésén keresztül a megújulás erejéről, a hitről mesélnek. A nagyobb méretű vásznakon a felület megmunkálásának jelentősége még inkább szembeötlő. Richter Sára kihasználta a két oldal lehetőségeit, ahogy ugyanannak a helyzetnek a megváltozott állapotát hangsúlyozza. A rozsdásított, barnás vászonfelületekkel szemben a meggyógyított vagy a gyógyulás útjára lépett életet az addig kiszáradó föld helyett a zöld veteményesben munkálkodó kéz, a meggyógyult testet a lila virágokkal, a rózsaszirmokkal keretezett emberi szív hirdeti. Köztes, de talán a folyamat legfontosabb állomását a sűrűn egymás mellé tűzdelt fényes ezüst gombostűkkel kiírt szöveg közvetíti. Az egyik oldalon gombfejűkkel a felületbe verve jól olvasható az „*Akarom tisztulj meg*” bibliai idézet, míg a másik oldalról hegyükkel kiállva alig kivehetően szerepel ennek tükörírása. Mintha ez csak egy távoli, szinte megfoghatatlan lehetőség lenne, de alatta barna kézírással megjelenik a megújuláshoz nélkülözhetetlen határozott kérés: „*Ha akarod, megtisztíthatasz engem.*”

BODONYI Emőke
művészettörténész

(Richter Sára *Akarsz-e meggyógyulni?* című kiállítása. Hegyvidék Galéria, Budapest, 2022. március 3–30.)